

JEDNOLITY OBSZAR PŁATNOŚCI W EURO (SEPA) – SAMOREGULACJA CZY ODGÓRNA INTERWENCJA PRAWNA?

WSTĘP

Jednolity Obszar Płatności w Euro (SEPA) to ważny projekt, który w szczególny sposób umacnia integrację finansową w Unii Europejskiej. SEPA opiera się na założeniu, że transgraniczne i krajowe elektroniczne płatności detaliczne w euro powinny być traktowane w jednakowy sposób na obszarze całej Unii¹. Projekt SEPA obejmuje kluczowe detaliczne instrumenty płatnicze: polecenie przelewu, polecenie zapłaty i karty płatnicze². Polecenie przelewu i polecenie zapłaty to jedyne instrumenty płatnicze, dla których istnieją szczególne ogólnoeuropejskie schematy, a mianowicie zbiory zasad dotyczące polecenia przelewu SEPA (SCT) oraz polecenia zapłaty SEPA (SDD) opracowane przez Europejską Radę ds. Płatności (EPC) dla płatności w euro.

Celem niniejszego artykułu jest analiza bieżącego stanu zaawansowania krajów UE w zakresie migracji do systemu SEPA. Hipoteza tu przyjęta brzmi: dotychcza-

* Artur Borcuch jest doktorem nauk ekonomicznych i pracownikiem w Instytucie Zarządzania Wydziału Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Jego zainteresowania badawcze obejmują finanse elektroniczne, ekonomię Internetu, wykluczenie finansowe, bankowość elektroniczną, ekonomię kosztów transakcyjnych.

¹ D. Rambure, A. Nacamuli, *Payment Systems. From the Salt Mines to the Board Room*, Palgrave Macmillan, Hampshire–New York 2008, s. 72.

² J. de Haan, S. Oosterloo, D. Schoenmaker, *European Financial Markets and Institutions*, Cambridge University Press, Cambridge–New York 2009, s. 159.

sowy proces samoregulacji nie jest wystarczający, co uzasadnia interwencję prawną określającą datę migracji do SEPA.

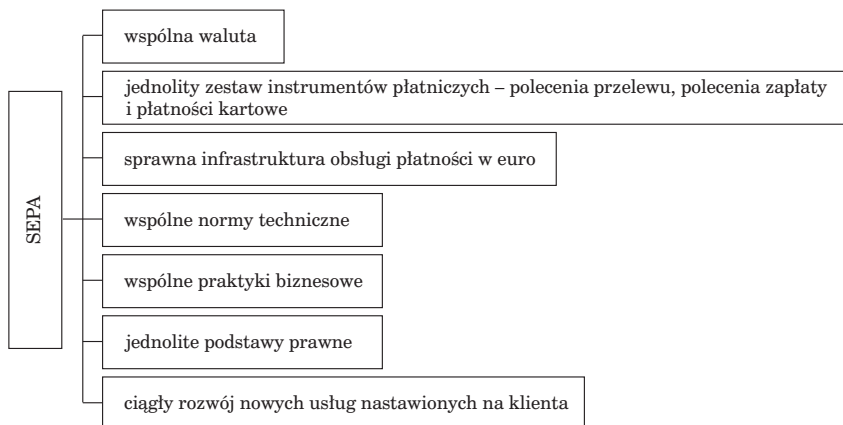
W artykule zastosowano metodę analizy dokumentów wtórnych, publikowanych przez m.in. Związek Banków Polskich, Europejską Radę ds. Płatności, Parlament Europejski i Radę oraz czasopismo specjalistyczne dotyczące rynku finansowego w Europie – *gtnews*.

1. SEPA – PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA

Celem projektu SEPA jest zacieśnienie integracji europejskiej dzięki stworzeniu konkurencyjnego i innowacyjnego rynku płatności detalicznych w euro, który pozwoli na podwyższenie jakości usług płatniczych i zwiększenie efektywności produktów płatniczych oraz stosowanie tańszych metod dokonywania płatności³.

Koncepcja SEPA według Europejskiej Rady ds. Płatności (*European Payments Council – EPC*) odzwierciedla założenia przyjęte przez Komisję Europejską⁴ oraz Europejski Bank Centralny. Uwzględniając te założenia, Europejska Rada ds. Płatności przyjęła następującą definicję: „SEPA będzie obszarem, gdzie obywatele, przedsiębiorcy i inne podmioty gospodarcze będą mogły dokonywać i otrzymywać płatności w euro, na obszarze Europy, zarówno transgranicznie, jak i w granicach

Rysunek 1. Elementy SEPA

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Jednolity obszar płatności w euro (SEPA). Zintegrowany rynek płatności detalicznych*, Europejski Bank Centralny 2006, s. 7.

³ *Jednolity obszar płatności...*, op. cit., s. 7.

⁴ Ch. Skinner, *The Future of Banking in a Globalised World*, John Wiley & Sons, Chichester 2007, s. 42–43.

państw członkowskich, według takich samych, prostych zasad, regulacji prawych i zobowiązań, bez względu na położenie obywateli i przedsiębiorców”⁵.

Głównym obszarem działania programu SEPA jest strefa euro. Obszar SEPA swoim zasięgiem obejmuje 32 kraje Europy⁶ i dotyczy ponad 8000 banków, 17–25 mln korporacji oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także od 320 do 504 mln obywateli⁷.

Główne cechy określające system SEPA to: po pierwsze, w kwestii polecenia przelewu i polecenia zapłaty przyjęto strategię „zastąpienia” ich przez nowe wspólne systemy dla całego obszaru SEPA. Po drugie, w zakresie kart płatniczych przyjęto strategię „dostosowania” istniejących systemów oraz ich operatorów do nowego zestawu zasad i standardów technicznych oraz przetwarzania. Kluczową kwestią w przypadku obu tych strategii jest wyraźne wydzielenie systemów od infrastruktury. Systemem jest zestaw zasad, praktyk oraz standardów uzgodnionych pomiędzy dostawcami usług płatności. Z kolei infrastruktura to systemy techniczne oraz platformy przetwarzania⁸. Warto dodać, że według standardów SEPA korzystanie z kart płatniczych uwarunkowane jest stosowaniem standardu EMV i uzupełnianiem (lub zastępowaniem) kart z paskiem magnetycznym kartami z mikroprocesorem⁹. Pojawiają się również głosy, aby SEPA objęła sferę płatności mobilnych oraz płatności elektronicznych, tworząc nowe standardy pod nazwą M-SEPA¹⁰ oraz E-SEPA¹¹.

Jeśli chodzi o gotówkę to można stwierdzić, że w pewnym zakresie jednolity obszar płatności w euro istnieje już od 1 stycznia 2002 r., tzn. od wprowadzenia wspólnych banknotów i monet. System zasilania w gotówkę w strefie euro cechuje współistnienie wielu infrastruktur krajowych opartych na różnych modelach biznesowych. Dlatego też z punktu widzenia instytucji kredytowych i innych podmiotów zajmujących się obsługą obiegu gotówki istotne jest uruchomienie Jednolitego Obszaru Gotówki Euro (*Single Euro Cash Area* – SECA)¹².

⁵ *Jak urzeczywistnić Jednolity Obszar Płatności w Euro (SEPA)*, SEPA POLSKA, Związek Banków Polskich, tłumaczenie dokumentu Europejskiej Rady ds. Płatności pt. „Making SEPA a Reality”, Warszawa 2006, www.sepapolska.pl, s. 22.

⁶ J. de Lange, A. Longoni, A. Screpnicek, *Online payments 2012. Moving beyond the web*, Ecommerce Europe, Innopay, May 2012, s. 49.

⁷ *Strategia rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009–2013 (projekt)*, Narodowy Bank Polski, Związek Banków Polskich, Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, luty 2009 r., s. 73.

⁸ *Jak urzeczywistnić Jednolity... , op. cit.*, s. 3.

⁹ *Strategia rozwoju obrotu... , op. cit.*, s. 75.

¹⁰ *Mobile Money – The future of the payments market*, White Paper, Bearing Point, 2012, s. 38.

¹¹ Np. płatności online czy e-fakturowanie. R. Boer, C. Hensen, A. Screpnicek, *Online payments 2010. Increasingly a global game*, Innopay, May 2010, s. 16.

¹² *Tworzenie jednolitego obszaru płatności w euro – cele i terminy (czwarty raport o postępach)*, Europejski Bank Centralny 2006, s. 19.

Mając na uwadze pomyślne wprowadzenie banknotów i monet euro, zakres planowanych zmian odnośnie gotówki został znacznie zawężony i w ramach pierwszej fazy koncentruje się na praktyce jej masowej dystrybucji i recyklingu. Plany SECA zostały przygotowane przy ścisłej współpracy z Komitetem Banknotów Eurosystemu, bankami i innymi kluczowymi graczami. Celem SECA jest zbudowanie zasad równej konkurencji, w ramach której będzie istniał jednolity poziom usług, a wszystkie narodowe banki centralne (NCB) będą przestrzegały wspólnych procedur. Ponadto, SECA zapewnić ma harmonizację kosztów dystrybucji gotówki w ramach obszaru SEPA. W efekcie zostanie zbudowana wspólna infrastruktura dla obiegu gotówki (banknotów i monet) we wszystkich państwach euro. Zmiany te wpłyną w pierwszej kolejności na rynek wysokokwotowy i będą miały wpływ na funkcjonowanie banków, banków centralnych, firm wyspecjalizowanych w transporcie gotówki, akceptantów oraz przedsiębiorców. Równolegle EPC ma zamiar opracować odpowiednie ramy dla promocji obrotu bezgotówkowego. Celem tej strategii będzie zachęcanie konsumentów i akceptantów do migracji z gotówki na karty płatnicze i inne elektroniczne instrumenty płatnicze¹³. Wracając do SECA, należy zaznaczyć, że harmonizacja w tej dziedzinie jest niezbędna, ponieważ według szacunków gotówka pozostanie najszerzej stosowanym instrumentem płatniczym¹⁴.

2. SEPA – HISTORIA

W 1999 r. wprowadzono walutę euro w obrocie bezgotówkowym¹⁵, a w 2002 r. także w formie banknotów i bilonu. Następnym etapem w europejskiej integracji monetarnej było skoncentrowanie się na zapewnieniu konsumentom możliwości dokonywania płatności bezgotówkowych w całej strefie euro z jednego rachunku na tych samych podstawowych zasadach, bez względu na kraj, w którym się znajdują. Był to podstawowy motyw tworzenia SEPA¹⁶.

W związku z tym, w 2002 r. branża bankowa powołała organ samoregulacyjny do zarządzania projektem SEPA – Europejską Radę ds. Płatności¹⁷. W skład Rady wchodzi przedstawiciele 65 banków europejskich, trzech europejskich stowarzyszeń sektora kredytowego i stowarzyszenia *Euro Banking Association* (EBA). Członkowie z Unii Europejskiej, Islandii, Lichtensteinu, Norwegii i Szwajcarii również mają swoich przedstawicieli w Europejskiej Radzie ds. Płatności. Dodatkowo,

¹³ *Jak urzeczywistnić Jednolity..., op. cit., s. 52–53.*

¹⁴ *Tworzenie jednolitego obszaru..., op. cit., s. 20.*

¹⁵ P. Łysakowski, *SEPA – jednolity obszar płatności w euro*, Integracja rynków finansowych w Unii Europejskiej od A do Z – dodatek do „Bank i Kredyt” 2007, Nr 11–12, s. 4.

¹⁶ J.-C. Trichet, *Słowo wstępne*, [w:] *Jednolity obszar płatności w euro (SEPA). Zintegrowany rynek płatności detalicznych*, Europejski Bank Centralny 2006, s. 5.

¹⁷ *Jednolity obszar płatności w euro (SEPA)...*, *op. cit., s. 6.*

różni dostawcy infrastruktury, tacy jak operatorzy kart płatniczych, Stowarzyszenie Europejskich Elektronicznych Izb Rozliczeniowych (*Automated Clearing House Association – EACHA*) oraz *Euro Banking Association (EBA)*, aktywnie uczestniczą w tych pracach. EACHA opracowuje procedury zapewniające interoperacyjność infrastruktur (izb rozliczeniowych). Z kolei stowarzyszenie EBA stworzyło pierwszą paneuropejską izbę rozliczeniową (PEACH) pod nazwą STEP2, do rozliczania transgranicznych i krajowych płatności detalicznych w euro¹⁸.

Jednym z osiągnięć Europejskiej Rady ds. Płatności w dziedzinie zarządzania było włączenie się do projektu Europejskiego Komitetu ds. Standardów Bankowych (*European Committee for Bank Standardisation*). Posunięcie to miało na celu właściwe ukierunkowanie działań standaryzacyjnych sektora bankowego. Europejska Rada ds. Płatności postanowiła zasadniczo przyjąć standard komunikatu ISO/UNIFI 20022 oraz język oparty na XML¹⁹. Rada podpisała porozumienie z organizacją SWIFT, na mocy której SWIFT ma opracować komunikaty dla modeli poleceń przelewu i poleceń zapłaty SEPA²⁰.

W 2002 r. Europejska Rada ds. Płatności wyznaczyła termin pełnej migracji do SEPA na koniec 2010 r. Dwa lata później, w 2004 r. banki zgodziły się na propozycję Eurosystemu, by umożliwić klientom stosowanie paneuropejskich instrumentów płatniczych już od stycznia 2008 r.²¹ Według tych założeń od 2008 r. trzy

Tabela 1. Założenia rozwoju SEPA według Eurosystemu

Usunięcie wszystkich przepisów technicznych i umownych oraz praktyk i standardów biznesowych, z których wynika zróżnicowanie sytuacji w poszczególnych krajach strefy euro;
Określenie odpowiednich przepisów technicznych i umownych oraz praktyk i standardów biznesowych (w szczególności standardów technicznych dotyczących kart płatniczych, urządzeń przyjmujących karty (terminali i bankomatów), interfejsów telekomunikacyjnych, platform przetwarzania danych itp.) w celu zapewnienia interoperacyjności różnych systemów, a tym samym elastyczności i niezależności w wyborze dostawcy usług
W przypadku stosowania opłat <i>interchange</i> , określenie przejrzystej, opartej na kosztach metody ich naliczania i przedstawienie jej do zatwierdzenia Komisji Europejskiej
Opracowanie kompleksowej strategii ograniczania nadużyć związanych z kartami płatniczymi, zwłaszcza w skali transgranicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Tworzenie jednolitego obszaru...*, *op. cit.*, s. 16–17.

¹⁸ *Ibidem*, s. 8–9.

¹⁹ *Innovations in retail payments, Report on the Working Group on Innovations in Retail Payments*, Committee on Payment and Settlement Systems, Bank for International Settlements, May 2012, s. 43.

²⁰ *Tworzenie jednolitego obszaru...*, *op. cit.*, s. 22–23.

²¹ *Ibidem*, s. 2.

Tabela 2. Harmonogram rozwoju SEPA w latach 2002–2010

Faza 1	Projekt i Przygotowanie – obejmuje opracowanie w 2005 r. dwóch nowych Systemów Elektronicznego Transferu oraz dokumentu ramowego dla Kart. W 2006 r. faza ta koncentruje się na rozwijaniu standardów i przygotowywaniu specyfikacji technicznych oraz bezpieczeństwa
Faza 2	Implementacja i Rozwijanie – łączenie standardów i specyfikacji z implementacją, testami pilotażowymi oraz start funkcjonowania dwóch nowych Systemów Elektronicznego Transferu od końca 2007 r.
Faza 3	Koegzystencja i Migracja – będzie okresem przejściowym, w którym krajowe systemy będą współistnieć z systemami SEPA i następować będzie stopniowa migracja do nowych systemów, poczynając od stycznia 2008 r. do końca 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Jak urzeczywistnić Jednolity Obszar Płatności w Euro (SEPA)*, SEPA POLSKA, Związek Banków Polskich, tłumaczenie dokumentu Europejskiej Rady ds. Płatności pt. „Making SEPA a Reality”, Warszawa 2006, www.sepapolska.pl, s. 55–56.

instrumenty płatnicze SEPA (polecenia zapłaty, polecenie przelewu oraz karty) miały funkcjonować obok istniejących krajowych systemów. Po zmianie (czyli po 2010 r.), krajowe odpowiedniki polecenia zapłaty oraz przelewu, podobnie jak krajowe systemy kartowe, miały przestać istnieć²².

Dotychczasowe działania, co prawda inspirowane przez Komisję Europejską, były inicjatywą środowiska bankowego i były wprowadzane na zasadach samoregulacji²³. Jednakże dla pełnego urzeczywistnienia wizji SEPA podjęto działania w zakresie harmonizacji prawa europejskiego. Na uwagę zasługuje tu dyrektywa o usługach płatniczych z 13 listopada 2007 r.²⁴, która w wielu krajach Europy Zachodniej weszła w życie 1 listopada 2009 r.

Ogólnie rzecz ujmując:

- ❖ schemat Polecenia Przelewu SEPA CT (SEPA Credit Transfer; SCT) został uruchomiony przez Europejską Radę ds. Płatności 28 stycznia 2008 r.²⁵;
- ❖ schemat Polecenia Zapłaty SEPA (SEPA Direct Debit; SDD) – w tym zakresie Europejska Rada ds. Płatności wprowadziła schemat SEPA Core Direct Debit (SDD Core) oraz SDD Business to Business Direct Debit (SDD B2B) 2 listopada 2009 r.²⁶;

²² *Jak urzeczywistnić Jednolity...*, op. cit., s. 3.

²³ *Raport ewaluacyjny do Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2010–2013*, wrzesień 2010 r., s. 25.

²⁴ A. Tochmański, *Wystąpienie podczas spotkania inauguracyjnego z okazji startu SEPA Credit Transfer Scheme* (Klub Bankowca, 28 stycznia 2008 r.), www.sepapolska.pl, s. 3.

²⁵ D. Duziak, *Sprawozdanie z wdrażania SEPA w Polsce w roku 2011*, Związek Banków Polskich, Warszawa 2011, s. 3.

²⁶ E. Goosse, *SEPA Migration: Facts and Figures*, „European Payments Council Newsletter”, April 2012, s. 1.

❖ z kolei SEPA płatności kartowe (*SEPA card payments*) została uruchomiona 1 stycznia 2008 r., ale tylko dla kart nowo wydawanych²⁷.

W odniesieniu do SEPA CT wskazuje się, że w 2010 r. ponad 4500 banków przyłączyło się do tego schematu, co stanowiło 95% wolumenu płatniczego w UE²⁸. Uczestnikami schematu SEPA CT, na 13 czerwca 2008 r., było 4349 banków, w tym 17 z Polski²⁹. W zakresie migracji krajowych rynków kart płatniczych w UE do SEPA płatności kartowe wskazuje się, że w 2010 r. 76% kart miało status zgodnych z SEPA, terminali POS – 85%, bankomatów – ok. 95%. Eurosystem, również monitorując postęp, odnotował, że w lipcu 2010 r. ok. 57% transakcji w POS w strefie euro było transakcjami EMV³⁰.

3. SEPA – STAN OBECNY

W kwietniu 2012 r. było 4559 dostawców usług płatniczych (PSP) z 32 krajów, którzy oferowali usługi SCT. Podmioty PSP dostarczające usługi SCT są odpowiedzialne za realizację ponad 95% płatności w Unii Europejskiej. W kwietniu 2012 r. było 3923 podmiotów PSP, którzy reprezentowali ok. 80% z SEPA wolumenu płatności schematu SDD Core. Z wymienionej liczby 3444 podmioty PSP należały do schematu SDD B2B³¹.

Trzeci z analizowanych instrumentów dotyczy kart płatniczych – schemat SEPA Cards Framework (SCF; ramy funkcjonowania kart SEPA). Schemat SCF implementuje standard EMV³² dla SEPA – w sferze powszechnej akceptacji kart płatniczych. EMV to standard implementacji elektronicznego chipu oraz kodu PIN w transakcjach kartowych. Ważnym czynnikiem postępu w tym obszarze jest liczba kart płatniczych, POS-ów, oraz wielofunkcyjnych bankomatów na rynku, które akceptują transakcje typu „Chip & PIN” dla autoryzacji kart płatniczych. Warto podkreślić, że migracja do „Chip & PIN” jest prawie kompletna. Na koniec 2011 r. było 87,2% kart płatniczych, 94,2% POS-ów oraz 96,7% wielofunkcyjnych bankomatów w obszarze SEPA, które były zgodne ze standardem EMV³³.

Zbyt powolny proces migracji do SEPA spowodował, że Parlament Europejski w lutym 2012 r. przyjął Rozporządzenie 260/2012, określające techniczne i biznesowe wymagania dla polecenia przelewu i polecenia zapłaty w euro oraz zmienia-

²⁷ R. Boer, C. Hensen, A. Screpnic, *Online payments 2010...*, *op. cit.*, s. 10.

²⁸ *Single Euro Payments Area. Seven Progress Report. Beyond theory and Practice*, European Central Bank, Frankfurt 2010, s. 15.

²⁹ *Strategia rozwoju obrotu...*, *op. cit.*, s. 75.

³⁰ *Single Euro Payments...*, *op. cit.*, s. 36.

³¹ E. Goosse, *SEPA Migration...*, *op. cit.*, s. 1.

³² Europay, MasterCard i Visa.

³³ E. Goosse, *SEPA Migration...*, *op. cit.*, s. 2.

jące Rozporządzenie 924/2009³⁴. Regulacja określa daty migracji do systemów SCT i SDD na: 1 lutego 2014 r.³⁵ dla krajów strefy euro. Z kolei kraje spoza strefy euro (np. Dania, Norwegia i Szwecja) mają dłuższy okres migracji³⁶ – do 30 października 2016 r.³⁷

Pozostałe regulacje związane z SEPA są następujące:

- ❖ dla produktów niszowych oraz poleceń zapłaty opartych na odczycie z ekranu kart płatniczych z POS termin migracji wyznaczono do 1 lutego 2016 r., a dla krajów spoza strefy euro przedłużono do 21 października 2016 r.;
- ❖ transakcje kartowe, płatności mobilne oraz inne instrumenty płatnicze nie zostały objęte regulacją;
- ❖ do 1 lutego 2014 r. nie będzie potrzebny inicjator płatniczy, aby dostarczyć kod identyfikacyjny banku (BIC) w celu zaadresowania odpowiedniemu bankowi w poleceniach wewnętrznych płatności (jakkolwiek kraje UE mogą przesunąć ten termin o dwa lata);
- ❖ format ISO 20022 XML³⁸ będzie stosowany w obszarze transferów międzybankowych (oraz na linii korporacja–bank³⁹), które nie będą transferowane indywidualnie (np. zlecenia ze szczególnymi instrukcjami);
- ❖ występujące upoważnienia dla zapisów lokalnych systemów poleceń zapłaty mogą być stosowane w SEPA Core Direct Debits (SDD Core);
- ❖ stosując polecenie zapłaty, konsumenci mają prawo blokowania określonych odbiorców oraz ograniczania częstotliwości i liczby zapłat;
- ❖ wielostronne opłaty interchange dla polecenia zapłaty są zakazane, ale odrzucenie/odmowa opłaty transakcji będzie możliwe;

³⁴ *SEPA Legal and Regulatory Framework*, http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_legal_and_regulatory_framework z 30.04.2012 r.

³⁵ J. Jordan, *Payment Factories: Different Ways of Achieving Payment Efficiency*, <http://gtnews.com/article/8733.cfm> z 15.05.2012 r.

³⁶ O. Kahkonen, *Why is There so Much Talk About XML and ISO 20022?*, <http://gtnews.com/article/8740.cfm> z 22.05.2012 r.

³⁷ J. Macknight, *The Long March to SEPA*, <http://gtnews.com/feature/621.cfm> z 20.03.2012 r.

³⁸ Harmonizowanie prac nad standardem XML, wprowadzenie SEPA, inicjatywa, która ma wprowadzić XML w systemy planowania zasobami przedsiębiorstw i ograniczenia systemu EDI (*electronic data interchange*) to wszystkie czynniki kierujące do przyszłej szerokiej adopcji i promocji XML oraz ISO 20022, standardy przyszłości dla przemysłu finansowego. O. Kahkonen, *Why is There...*, *op. cit.*

³⁹ Komunikacja pomiędzy korporacjami i bankami wchodzi w nową erę. Działy finansowe przedsiębiorstw coraz częściej wymagają ISO 20022 XML usług od ich banków. Dla korporacji korzyści są oczywiste. Zestandardyzowany język oferuje możliwości harmonizacji procesu płatniczego w wymiarze ponadgranicznym oraz płatności między przedsiębiorstwami w automatycznej formie. Równocześnie, banki stają w obliczu ostrzejszej konkurencji i presji do tworzenia nowych usług. Korporacje zdają sobie sprawę z rangi korzystania z XML dla wszystkich płatności przychodzących i wychodzących. J. Keski-Nisula, *Treasurers Need XML to Advance STP in Payments and Reconciliations*, <http://gtnews.com/article/8741.cfm> z 22.05.2012 r.

- ❖ reguła równych opłat dla transgranicznych i wewnętrznych transakcji płatniczych będzie rozszerzona na wszystkie transakcje płatnicze, bez względu na poszczególne kwoty;
- ❖ proces rozwoju SEPA będzie analizowany w taki sposób, aby wziąć pod uwagę wszystkie zaangażowane strony⁴⁰.

4. ARGUMENTY ZA PRZYŚPIESZENIEM MIGRACJI DO SYSTEMU SEPA

Wyniki analiz przeprowadzonych przez Komisję Europejską w 2010 roku wykazały, że głównymi czynnikami powolnej migracji na instrumenty SEPA są:

- ❖ brak pewności odnośnie do obligatoryjności migracji,
- ❖ brak zachęt do rozwoju zaawansowanych produktów SEPA,
- ❖ niechęć do inwestycji powodowana trudnościami pionierów,
- ❖ brak świadomości i zaangażowania ze strony użytkowników⁴¹.

Potrzeba migracji do systemu SEPA wynika w głównej mierze z obniżania kosztów transakcyjnych, które mają zasadniczy wpływ na funkcjonowanie systemu finansowego Unii Europejskiej. Szacuje się, że SEPA wyeliminuje ukryte opłaty oraz przyspieszy transfery, co w perspektywie najbliższych 6 lat (do 2018 r.) powinno przynieść oszczędności dla klientów, banków i biznesu w wysokości ok. 160 mld euro⁴². Warto dodać, że znaczenie projektu SEPA należy oceniać z perspektywy rynku, na którym on działa. Należy bowiem podkreślić, że rynek płatności detalicznych w euro należy do największych na świecie i obejmuje miliony przedsiębiorstw i setki milionów obywateli. Według statystyk Europejskiego Banku Centralnego

Tabela 3. Efekty powolnej migracji do SEPA w skali mikro i makro

	Mikro	Makro
Efekty powolnej migracji do SEPA	<ul style="list-style-type: none"> ❖ konieczność utrzymywania wielu duplikujących się systemów i platform; ❖ koszty; ❖ brak zwrotów z inwestycji w SEPA. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ utrzymująca się fragmentacja rynku usług płatniczych; ❖ brak ekonomii skali; ❖ ograniczenie konkurencji; ❖ wstrzymywanie innowacji.

Źródło: pracowanie własne na podstawie: D. Duziak, *Sprawozdanie z wdrażania SEPA...*, *op. cit.*, s. 9.

⁴⁰ D. Braun, *SEPA is Just Around the Corner, But it is on 'SEPA+' That Corporates Should Focus*, <http://gtnews.com/article/8642.cfm> z 06.03.2012 r.

⁴¹ D. Duziak, *Sprawozdanie z wdrażania SEPA...*, *op. cit.*, s. 9.

⁴² *Simple and efficient cross-border payments*, Press release, European Parliament, Strasbourg 2012, s. 1.

w 2009 r., w samej tylko strefie euro zrealizowano niemal 58 mld detalicznych transakcji płatniczych⁴³.

PODSUMOWANIE

Do chwili obecnej projekt SEPA był interpretowany i realizowany w głównej mierze jako projekt o charakterze samoregulacyjnym, powołany do życia i zarządzany przez europejski sektor bankowy za pośrednictwem Europejskiej Rady ds. Płatności powołanej w 2002 r., przy silnym wsparciu Europejskiego Banku Centralnego i Komisji Europejskiej.

Wyznaczenie przez Parlament Europejski konkretnych dat migracji (2014 r. dla krajów strefy euro oraz 2016 r. dla krajów poza strefą euro) do systemu SEPA jest argumentem, że istnieje silna potrzeba wzmocnienia, pogłębienia i uprawomocnienia integracji finansowej w Europie. Integracja ta wymaga zrealizowania działań adaptacyjnych nie tylko na poziomie banków, lecz również przedsiębiorstw w zakresie implementacji formatu ISO 20022 XML.

Abstract

The Single Euro Payments Area (SEPA) is a project, the implementation of which contributes to a more complete financial integration of the European Union countries. SEPA applies to financial services: credit transfers, direct debits and payment cards area (Chip & PIN). The existing migrations of the Member States in this area are regarded as insufficient. Therefore it is worth to underline the involvement of the European Parliament, that adopted the Regulation 26/2012. This regulation states: a) the date of migration for countries of the euro area is year 2014; b) the date of migration for countries outside of the euro area is year 2016. The aim of this article is to analyze the current status of SEPA migration for EU countries and to identify the sources of this process acceleration in the next years.

⁴³ Zielona księga. W kierunku zintegrowanego europejskiego rynku płatności zrealizowanych przy pomocy kart płatniczych, przez Internet i za pośrednictwem urządzeń przenośnych, Komisja Europejska, Bruksela, styczeń 2012 r., s. 3.

Bibliografia

- Braun D., *SEPA is Just Around the Corner, But it is on 'SEPA+' That Corporates Should Focus*, <http://gtnews.com/article/8642.cfm> z 06.03.2012 r.
- Boer R., Hensen C., Screpnic A., *Online payments 2010. Increasingly a global game*, Innopay, May 2010.
- Duziak D., *Sprawozdanie z wdrażania SEPA w Polsce w roku 2011*, Związek Banków Polskich, Warszawa 2011.
- Goosse E., *SEPA Migration: Facts and Figures*, „European Payments Council Newsletter” 2012, April.
- Haan de J., Oosterloo S., Schoenmaker D., *European Financial Markets and Institutions*, Cambridge University Press, Cambridge–New York 2009.
- Innovations in retail payments, Report on the Working Group on Innovations in Retail Payments*, Committee on Payment and Settlement Systems, Bank for International Settlements, May 2012.
- Jak urzeczywistnić Jednolity Obszar Płatności w Euro (SEPA)*, SEPA POLSKA, Związek Banków Polskich, tłumaczenie dokumentu Europejskiej Rady ds. Płatności pt. „Making SEPA a Reality”, Warszawa 2006, www.sepapolska.pl
- Jednolity obszar płatności w euro (SEPA). Zintegrowany rynek płatności detalicznych*, Europejski Bank Centralny 2006.
- Jordan J., *Payment Factories: Different Ways of Achieving Payment Efficiency*, <http://gtnews.com/article/8733.cfm> z 15.05.2012 r.
- Kahkonen O., *Why is There so Much Talk About XML and ISO 20022?*, <http://gtnews.com/article/8740.cfm> z 22.05.2012 r.
- Keski-Nisula J., *Treasurers Need XML to Advance STP in Payments and Reconciliations*, <http://gtnews.com/article/8741.cfm> z 22.05.2012 r.
- Lange de J., Longoni A., Screpnic A., *Online payments 2012. Moving beyond the web*, Ecommerce Europe, Innopay, May 2012.
- Łysakowski P., *SEPA – jednolity obszar płatności w euro*, Integracja rynków finansowych w Unii Europejskiej od A do Z – dodatek do „Bank i Kredyt” 2007, Nr 11–12.
- Macknight J., *The Long March to SEPA*, <http://gtnews.com/feature/621.cfm> z 20.03.2012 r.
- Mobile Money – The future of the payments market*, White Paper, Bearing Point, 2012.
- Rambure D., Nacamuli A., *Payment Systems. From the Salt Mines to the Board Room*, Palgrave Macmillan, Hampshire–New York 2008.
- Raport ewaluacyjny do Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2010–2013*, wrzesień 2010 r.
- SEPA Legal and Regulatory Framework*, http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_legal_and_regulatory_framework z 30.04.2012 r.
- Simple and efficient cross-border payments*, Press release, European Parliament, Strasbourg 2012.

Single Euro Payments Area. Seven Progress Report. Beyond theory and Practice, European Central Bank, Frankfurt 2010.

Skinner Ch., *The Future of Banking in a Globalised World*, John Wiley & Sons, Chichester 2007.

Strategia rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2009-2013 (projekt), Narodowy Bank Polski, Związek Banków Polskich, Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, luty 2009 r.

Trichet J-C., *Słowo wstępne*, [w:] *Jednolity obszar płatności w euro (SEPA). Zintegrowany rynek płatności detalicznych*, Europejski Bank Centralny 2006.

Tochmański A., *Wystąpienie podczas spotkania inauguracyjnego z okazji startu SEPA Credit Transfer Scheme*, (Klub Bankowca, 28 stycznia 2008 r.), www.sepapolska.pl

Tworzenie jednolitego obszaru płatności w euro – cele i terminy (czwarty raport o postępach), Europejski Bank Centralny 2006.

Zielona księga. W kierunku zintegrowanego europejskiego rynku płatności zrealizowanych przy pomocy kart płatniczych, przez Internet i za pośrednictwem urzędów przenośnych, Komisja Europejska, Bruksela, styczeń 2012 r.